

Hạnh Phúc

Guy de Maupassant - Thái Lan phiên dịch

Đã đến giờ uống trà, trước khi thành phố lên đèn. Ngôi biệt thự nhô cao trên biển; ánh dương dần tắt để lại bầu trời toàn màu hồng rực rỡ, rắc đầy những hạt vàng long lanh; rồi mặt nước Thái Bình Dương, không một gợn sóng, nhẵn nhụi, vẫn còn lóng lánh trong ánh sáng đang tàn, trông như một tấm kim loại phẳng và dài vô tận. Phía xa kia, những ngọn núi sừng sững kề bên nhau như hình khứa cạnh, đang in bóng hình sẫm màu của chúng lên nền đỏ tía của hoàng hôn đang về.

Mọi người đang bàn về tình yêu, cái đề tài cũ rích của muôn thuở ấy, rồi họ lặp đi lặp lại bao nhiêu điều đã được bàn cãi. Nỗi u hoài êm dịu của cảnh đêm xuống dần làm cho lời nói trở nên chậm chạp hơn, làm cho tâm hồn trở nên sâu lắng hơn, và tiếng "tình yêu" ấy, trở đi trở lại không ngớt, đôi khi do một giọng nam, mạnh mẽ cương quyết; đôi khi lại là giọng nữ thốt lên, với âm sắc thanh cao, có vẻ như khóa trần đầy căn phòng nhỏ, bay lượn như những chú chim yếu điệu, làm lâng lâng hồn người...

- Ta có thể yêu trong nhiều năm liên tiếp không?
- Có chứ. Vài người khẳng định.
- Không thể được. Người khác chen vào.

Họ nêu lên những thí dụ, rồi phân định theo trường hợp; và tất cả bọn họ, nam lẫn nữ, trong lòng đang hiện lên bao nhiêu kỷ niệm làm họ bối rối, bỗng trở nên lãng mạn, nhưng họ không thể kể lại, trong khi những lời ấy đang sẵn sàng được thốt lên, làm họ xúc động. Và họ nói đến việc quá tầm thường nhưng đầy uy lực ấy, cái sự việc hòa hợp êm dịu và huyền bí giữa hai sinh vật, bằng một giọng đầy cảm xúc sâu lắng và một sự hứng thú nồng nhiệt tột đỉnh.

Bỗng dưng có một người đang nhìn về phía xa thốt lên:

- Các bạn ơi, nhìn kia, đó là gì vậy?

Trên mặt nước, một mảng khổng lồ xám ngắt lơ mờ xuất hiện ở cuối chân trời. Những người phụ nữ đứng bật lên và nhìn vào vật kỳ dị ấy mà họ chưa bao giờ được biết. Có người xác nhận:

- Đó là đảo Corse! Ta có thể nhìn thấy nó trong vài trường hợp khí hậu đặc biệt, nếu không khí trong suốt làm tan những mảng sương mù dày đặc che lấp những cảnh vật ở xa. Ta có thể nhìn rõ những đỉnh núi, nhận rõ lớp tuyết phủ trên cao ấy.

Rồi mọi người đều ngạc nhiên, hầu như kinh sợ khi thấy xuất hiện hình ảnh ma quái như từ dưới mặt biển nhô lên. Có thể họ thấy những điều kỳ quặc như Christophe Colomb đi qua những đại dương chưa được thám hiểm chăng? Thế rồi, một người đàn ông có tuổi từ nãy giờ chưa nói lời nào bỗng lên tiếng:

- Đây này, trên hòn đảo đang hiện lên trước mắt chúng ta, tôi có biết một câu chuyện, làm như thể hòn đảo đang đáp ứng đến vấn đề mà chúng ta bàn cãi từ nãy giờ. Tôi nhớ đến một câu chuyện làm thí dụ về tình yêu vĩnh cửu, một tình yêu huyền hoặc khó tin nhưng thật sự hạnh phúc.

Năm năm trước đây tôi đến du lịch ở đảo Corse. Đảo ốc hoang sơ và rất xa lạ, và xa xôi đối với chúng ta, xa hơn cả Mỹ quốc, cho dù đôi khi ta có thể nhìn thấy nó từ bờ biển nước Pháp, như hôm nay.

Các bạn hãy tưởng tượng một vùng trời với mọi thứ đều hỗn độn, một hàng núi với thung lũng sâu và hẹp. Bên dưới là những dòng thác lũ, không có mảng đồng bằng nào cả, toàn là rừng cây bụi hoặc cây dẻ và thông cao vút. Đó là vùng đất bỏ hoang, vắng vẻ, cho dù lác đác đó đây có một ngôi làng, cứ như một cụm đá tảng trên đỉnh núi. Không có vườn tược, không có bất cứ ngành công nghiệp nào, không có cả nghệ thuật. Chưa bao giờ tìm thấy được một miếng gỗ khắc chạm, một mảnh đá tạc hình thù nào, không bao giờ có kỷ niệm thời ấu thơ nào về người tổ tiên có quá khứ phong nhã. Chính nơi mảnh đất tuyệt đẹp nhưng khô cằn này cũng có một điều đáng kinh ngạc nhất: đó là sự thờ ơ truyền kiếp cho việc nghiên cứu về hình thái hấp dẫn được gọi là nghệ thuật.

Nước Ý, nơi mà mỗi tòa lâu đài đều tràn đầy kiệt tác, và ngay chính nó cũng đã là một kiệt tác rồi. Ở nơi này tất cả mọi thứ, từ cẩm thạch, gỗ, đồng, sắt, kim loại và cả đá tảng đều chứng thực cho thiên tài của loài người. Nơi đó, ngay cả những đồ vật cổ xưa nhỏ bé nhất lê lét trong những ngôi nhà cổ kính đã tiết lộ mối quan tâm thiêng liêng về ân điển. Đối với tất cả chúng ta, là một xứ sở thiêng liêng mà ta hằng yêu mến bởi vì nó chứng minh bằng bao nhiêu thí dụ về sự cố gắng, sự cao quý, sức mạnh và sự thành công của trí năng sáng tạo.

Và rồi, ngay đối diện với đất nước tuyết vời ấy, là đảo Corse hoang dã, vẫn y như những ngày đầu buổi sơ khai. Con người vẫn sinh sống trong ngôi nhà thô thiển, thờ ơ với tất cả những gì không liên quan đến sự sinh tồn của họ, hoặc những cuộc cãi vã trong gia đình họ. Và con người ấy vẫn không thay đổi qua thời gian, với những tính tốt hoặc khuyết điểm của loài vô học, hung bạo, hằn thù, khát máu một cách vô ý thức, nhưng cũng rất hiếu khách, độ lượng, tận tâm, khờ khạo, sẵn sàng mở rộng cửa đón người đi đường và mở rộng vòng tay hào hiệp làm bạn trung thành khi nhận ra bất kỳ một biểu hiện thiện cảm nào từ đối phương.

Từ một tháng rông rã, tôi lang thang trong hải đảo tuyết vời ấy, với cảm giác là tôi đang đến tận chân mây cuối trời. Không có quán trọ, không có quán rượu, không một con đường nào cả. Ta chỉ dùng những con la để đến những thôn xóm như được máng vào sườn núi, những ngôi nhà ấy nằm chót vót trên những vực thẳm ngoằn ngoèo, rồi khi đêm đến ta lại nghe tiếng dòng thác chảy liên tục, một âm thanh nghẹn đục dưới sâu thẳm. Ta đến gõ cửa bất cứ ngôi nhà nào. Ta xin ngủ trọ một đêm và thức ăn cầm cự cho đến hôm sau. Và rồi ta sẽ đến ngồi ở chiếc bàn thô sơ, ngủ dưới mái nhà nghèo hèn; đến sáng thì ta lại siết bàn tay thân thiện của chủ nhà, và người ấy sẽ tiễn ta ra đến bìa làng. Nhưng, vào một buổi chiều, sau khi đi bộ cả mười tiếng đồng hồ, tôi đã gặp một ngôi nhà trơ trọi dưới một thung lũng nhỏ hẹp đưa ra bờ biển không xa. Hai bên sườn dốc của ngọn núi đầy cây bụi, với những tảng đá sạt lở và cây cối cao ngồng, làm thành bức tường u tối bao trùm lấy cái rãnh xói thật thảm thương này. Quanh túp lều chỉ có vài khu vườn nhỏ, một góc vườn bé tí, xa kia là vài cây dẻ, tất cả những thứ này chỉ để sống qua ngày, nhưng lại là cả một gia tài ở cái xứ nghèo này.

Người phụ nữ lớn tuổi ra tiếp đón tôi, vẻ mặt nghiêm nghị, ăn mặc tươm tất. Người đàn ông ngồi trên cái ghế rơm, đứng lên chào rồi ngồi xuống lại, không nói một lời. Bà cụ giải thích:

- Xin khách tha lỗi cho ông ấy, ông lãng tai rồi. Ông ấy năm nay đã chín mươi hai tuổi.

Bà cụ nói bằng một giọng Pháp rất chuẩn. (*)

Tôi vô cùng ngạc nhiên, vội hỏi bà ta:

- Bà không phải người xứ Corse này sao?

Bà trả lời:

- Không, chúng tôi là người Pháp. Nhưng chúng tôi sinh sống ở đây đến nay là đúng năm mươi năm rồi.

Một luồng cảm giác kinh hoàng và lo âu như một luồng điện chạy trong thâm tâm tôi. Ôi, năm mươi năm sống ở góc khuất u tối này, quá xa nơi thị thành của loài người đúng nghĩa. Một người chần chừ già nua vừa trở về, và mọi người bắt đầu dùng món ăn tối duy nhất: đó là món súp đặc được nấu với khoai, bắp cải và mỡ béo. Khi bữa ăn đạm bạc mau chóng kết thúc, tôi ra ngồi phía trước cửa, tìm tôi bỗng se thất khi nhìn khung trời ảm đạm của cảnh vật u buồn. Một cảm giác đôi khi len vào hồn những kẻ lữ hành khi đến một vài nơi hoang vắng nào đó, và bị xúc động trong buổi chiều lãng mạn nào đó... Có vẻ như mọi việc đang dần dần kết thúc, cả sự sống lẫn vũ trụ. Bỗng dưng ta nhận thức được về sự khốn cùng của cuộc đời, sự cô lập với tất cả, cái hư vô của mọi việc, và nỗi cô đơn đen tối của con tim đang tự nó ru ngủ và tự nó lừa dối chính nó bằng những giấc mơ hư ảo cho đến khi tàn cuộc.

Bà cụ đến chỗ tôi ngồi và băn khoăn với sự tò mò luôn hiện hữu trong tâm của những người kiên nhẫn nhất:

- Vậy là ông từ Pháp đến đây sao? Bà hỏi.

- Dạ vâng ạ! Tôi đi du lịch vì sở thích. Tôi rất hay đi, thưa bà.

- Có lẽ ông từ thành phố Paris đến?

- Dạ không. Tôi sống ở Nancy.

Hình như có một nỗi xúc cảm nào thật kỳ lạ đang dấy lên trong lòng bà. Làm thế nào tôi nhìn thấy hoặc cảm nhận điều đó được? Tôi cũng không biết giải thích như thế nào.

Rồi bà lặp lại bằng một giọng thật chậm rãi:

- Ông sống ở Nancy à?

Người đàn ông hiện ra ở ngưỡng cửa, thản nhiên, vô cảm như tất cả những người bị khiếm thính. Bà lại nói tiếp:

- Không sao đâu. Ông ấy không nghe gì cả.

Ngập ngừng một lúc, bà lại hỏi:

- Thế thì ông biết rất nhiều người ở Nancy đúng không ông?

- Thưa vâng ạ. Tôi biết hầu như tất cả mọi người ở đó.

- Cả gia đình họ Sainte- Allaize?

- Vâng, tôi biết họ rất rõ. Họ là bạn của ba tôi.

- Thế ông tên gì vậy?

Tôi nói cho bà biết tên của tôi, Bà nhìn chăm chăm vào tôi, rồi hạ giọng xuống, như ta vẫn thường làm khi gọi lên những kỷ niệm đau yêu:

- A, vâng, vâng! Tôi nhớ ra rồi. Và còn gia đình Brisemare, tất cả mọi người ra sao rồi?
- Cả gia đình ấy đều quá vắng cả rồi.
- À, Thế còn gia đình Sirmont, ông có biết họ không?
- Thừa có ạ, cậu Út bây giờ là đại tướng rồi.

Thế rồi, bà thốt lên, run rẩy vì xúc động, vì bồn chồn, vì một thứ tình cảm nào tôi không hiểu mà thật là mập mờ, mãnh liệt nhưng rất thiêng liêng, vô cùng cần thiết để thú nhận, để nói ra tất cả những điều bà đã cất giữ từ bấy lâu trong sâu tận đáy lòng, và nói về những người khi nhắc đến tên sẽ làm xao xuyến tâm hồn bà :

- Đúng rồi. Đó là Henri de Sirmont. Tôi biết rõ điều này. Cậu ấy là em trai của tôi.

Tôi bèn nhìn bà, hốt hoảng vì kinh ngạc. Rồi bỗng đứng trong trí tôi hiện ra tất cả sự việc. Sự việc ấy, lúc đó là một vụ tai tiếng kinh hoàng trong giới quý tộc vùng Lorraine. Một cô gái rất đẹp và giàu có đã bị một gã hạ sĩ quan trong quân đoàn kỵ binh của cha mình bắt cóc rồi mang đi xa. Anh ấy là một gã bảnh trai, con của đôi vợ chồng nông dân, nhưng thật oai hùng trong bộ áo nẹp đồng phục màu xanh dương. Anh nhà binh đã hợp hôn và quyến rũ được ái nữ của ngài đại tá thượng cấp của anh ta. Có lẽ cô ấy đã nhìn thấy anh lính, để ý rồi yêu cậu ta khi thấy đoàn kỵ binh diễu hành ngang qua phố chẳng? Nhưng làm thế nào cô ấy nói chuyện được với người yêu? Làm thế nào họ gặp nhau, rồi cảm thấy hợp nhau? Làm thế nào cô ấy có can đảm cho anh ta hiểu rằng cô yêu anh? Điều này không ai có thể biết được, và sẽ không bao giờ biết. Không ai đoán biết được, không ai có thể ngờ được. Một buổi tối nọ, sau khi anh lính hoàn thành nhiệm vụ canh gác, đã biến mất cùng với cô gái. Mọi người đi lùng sục tìm tòi khắp mọi nơi, nhưng không thể tìm ra được. Không có bất kỳ một tin tức nào về họ, và mọi người đều cho rằng cô bé đã mất xác ở một nơi nào đó. Thế rồi, giờ đây tôi lại gặp cô ấy trong cái thung lũng thăm sâu này.

Bây giờ đến lượt tôi nói:

- Vâng, tôi nhớ rất rõ. Bà là cô Suzanne.

Bà ấy gật đầu. Hai hàng nước mắt lăn dài xuống má. Rồi quay đầu về phía ông lão đứng im trên ngưỡng cửa ở túp lều rách nát, bà lại nói:

- Ông ấy đó.

Và rồi, khi nhìn thấy ánh mắt tràn đầy yêu thương của bà nhìn ông, tôi hiểu rằng bà vẫn luôn yêu ông, một tình yêu bất diệt. Tôi hỏi:

- Ít ra bà cũng đã có được những ngày hạnh phúc chứ?

Bà trả lời, bằng một giọng thốt ra từ đáy tim:

- Ồ, vâng, rất hạnh phúc. Ông ấy đã đem hạnh phúc vô biên đến cho tôi. Tôi chưa bao giờ hối hận điều gì cả.

Tôi nhìn kỹ người phụ nữ này, cảm thấy thật buồn, kinh ngạc vì nhận ra sức mạnh của tình yêu sao mãnh liệt vô cùng! Cô gái con nhà giàu này đã đi theo người đàn ông, người nông phu kia. Rồi chính bà cũng biến thành người nông dân với ruộng vườn. Bà đã sống cuộc đời riêng của bà, không cần xinh đẹp duyên dáng, không cần xa hoa cao sang, không cần ẽo lả cầu kỳ theo bất cứ kiểu nào; bà đã thu mình phục tùng theo những thói quen trở nên quá đơn giản của cuộc sống này. Tuy vậy bà vẫn một mực yêu ông ấy. Bà đã thành một người phụ nữ của giới nông dân quê mùa, đội nón đơn giản không vành, mặc váy vải thô. Bà dùng đĩa gỗ làm bằng đất để ăn uống, trên một cái bàn gỗ, ngồi trên ghế rơm, chỉ với một món súp bắp cải và khoai nấu với chút mỡ. Và bà nghỉ lưng trên một tấm nệm độn rơm, bên cạnh ông ấy. Bà đã không suy nghĩ đến bất cứ điều gì khác ngoài ông ấy! Bà đã không nuối tiếc những món trang sức, lụa là nhung gấm, những trang phục yêu kiều, những chiếc ghế thật êm ả, không gian ấm áp thơm tho ở những căn phòng có giăng đầy màn trướng sang trọng, hoặc trầm mình vào chăn nệm lông tơ mịn ấm để nghỉ ngơi. Bà không màng bất kỳ thứ gì, bất cứ điều gì, mà chỉ cần có ông ấy thôi; khi có ông bên cạnh, bà không còn tha thiết gì nữa. Bà ấy đã bỏ gia đình, khi còn rất trẻ, cùng với toàn bộ thế giới loài người, và tất cả những người đã nuôi dưỡng bà, đã yêu mến bà. Bà đã đi một mình cùng ông ấy đến nơi rãnh xói sâu xa hoang vắng này. Và ông ấy là tất cả đối với bà, là tất cả những gì người ta ước ao, tất cả những gì ta luôn mong chờ, tất cả những gì ta tin tưởng ở tương lai, không bao giờ dứt... Ông ấy đã khỏa lấp tràn đầy cuộc sống của bà, một cách trọn vẹn. Bà không thể nào tìm hạnh phúc ở đâu hơn nữa.

Và suốt đêm hôm đó, khi lắng nghe tiếng ngáy đều đặn, khàn đục của người chiến binh già nua ấy nằm trên chiếc giường tồi tàn cũ kỹ, bên cạnh người phụ nữ đã bỏ tất cả để đi theo ông từ một nơi rất xa, tôi suy nghĩ

đến cuộc phiêu lưu kỳ quặc nhưng quá đơn giản kia, và đến niềm hạnh phúc quá hoàn hảo, được xây dựng từ những điều kiện quá tối thiểu... Đến sáng hôm sau, tôi siết tay già từ đôi vợ chồng cao tuổi ấy khi bình minh vừa ló dạng.

Người kể chuyện ngừng một lúc. Một người phụ nữ thốt lên:

- Bà ấy , vì một lý tưởng quá đơn giản, chỉ biết đến những nhu cầu cơ bản và những đòi hỏi dễ dàng. Bà thật là điên rồ.

Một phụ nữ khác chậm rãi trả lời:

- Cũng đâu có vấn đề gì! Bà ấy hạnh phúc là được rồi.

Và rồi từ nơi xa kia, ở dưới chân trời, đảo Corse lún sâu vào bóng đêm, chui sâu vào đại dương, xóa mờ bóng hình to lớn của nó, như thể nó chỉ xuất hiện ra để kể cho ta nghe câu chuyện về đôi uyên ương rất hèn mọn tầm thường kia đang ẩn tàng trong thân mình nó.